

Lekcija 1

Koji problemi nas zanimaju?

Učenici učestvuju u planiranju rasprave

Napomena: ova lekcija se obrađuje tri sedmice prije ostalih lekcija.

Ova tabela sažima informacije koje su nastavniku potrebne u svrhu planiranja i izvođenja časa.	
Razvijanje kompetencije odnosi se direktno na obrazovanje za demokratiju i ljudska prava.	
Cilj učenja pokazuje šta učenici znaju i razumiju.	
Zadatak (zadaci) koji se daju učenicima, uz metod , važni su sastavni dijelovi procesa učenja.	
Kontrolni popis materijala predstavlja pomoć u pripremi časa.	
Raspored vremena nastavniku omogućava okvirno planiranje vremena.	
Razvijanje kompetencije	Preuzimanje odgovornosti, izbor predmeta i materijala primjenom određenih kriterijuma.
Ishodi učenja	Kriterijumi za izbor tema za raspravu u razredu: politička relevantnost, interesi učenika, povezanost s učeničkim razumijevanjem i iskustvom.
Zadaci za učenike	Učenici izlažu ideje i prikupljaju informacije o pitanjima za raspravu.
Materijali i sredstva	Informacije preko medija. Bilješke o ličnom iskustvu i stavovima. Papir sa <i>flip chart</i> -a istaknut na zidu s učeničkim sugestijama i listom za provjeru (imena učenika s kućicom za kvačicu). Radni list za učenike 8.1.
Metod	Rad u parovima.
Raspored vremena	Uključivanje učenika u rad. 15 min.
	Uvod u zadatak 10 min.
	Rad u parovima. 15 min.
	Vremenski razmak između lekcija 1 i 2 3 sedmice

Informacije za nastavnika: zašto se ova lekcija obrađuje tri sedmice unaprijed

Ova lekcija obrađuje se tri sedmice prije svih ostalih, a razlog za to je da se učenicima omogućí pripremanje materijala za drugu lekciju i učešće u planiranju rasprave u okviru treće lekcije. Dakle, ova lekcija služi za **prethodno organizovanje**: učenici unaprijed dobijaju informacije koje će im biti potrebne za određeni zadatak.

Učešće u planiranju lekcija odgovara učešću u zajednici. U svim situacijama aktivni građanin je informisani građanin. Iz te perspektive, prethodno organizovanje rada u ovoj jedinici demonstrira osnovni princip učešća u demokratiji.

Prethodno organizovanje traži vremenski period od približno tri sedmice između prve i ostalih lekcija (nastavnik stoga mora odlučiti kako da obrađuje lekcije unutar tog perioda). Taj se period dijeli u dvije faze:

Faza 1. (dvije sedmice): učenici rade u parovima. Na kraju faze 1, svaki tim predlaže neku temu o kojoj će se raspravljati jer smatraju da je zanimljiva i prikladna. Moraju obezbijediti informacije potrebne za rad u razredu (jedna stranica).

Učestvovati u demokratiji

Utvrđuje se datum kada se faza 1 završava, a kada faza 2 počinje.

Faza 2 (jedna sedmica): vrijeme za čitanje. Na kraju faze 2 svaki učenik zna sve predložene teme i pročitao je sve materijale. Svaki učenik je odabrao temu koja će biti predmet rasprave.

Raspored prethodnog organizovanja

Lekcije	Lekcija 1.			Lekcija 2
Aktivnosti učenika	Faza 1 Učenici sastavljaju svoje predloge za temu rasprave.		Faza 2 Učenici čitaju predloge.	Razred glasanjem bira problem
Raspored vremena	I sedmica	II sedmica	III sedmica	
	Krajnji rok			

Opis lekcije

Priprema prije lekcije

Za korak 1, raspravljanje: ako je potrebno, nastavnik je oslobodio prostor u učionici za vježbu raspravljanja.

Za korak 2.3, uputstva za zadatak: nastavnik je postavio dva papira sa *flip chart*-a na zid učionice.

1. Uključivanje učenika

Priprema: nastavnik trakom dužine od približno pet metara dijeli prostor na podu učionice. Učenicima je potrebno dovoljno prostora za stajanje s obje strane trake, a stoje okrenuti jedni prema drugima. Ukoliko je učionica premala ili prenatrpana, zadatak se može organizirati i u hodniku.

Nastavnik traži od učenika da stanu u krug oko te linije. Zatim kaže sljedeće:

„Svako dijete bi u školi trebalo da provede dodatnu godinu dana.”

Nastavnik poziva učenike da se premjeste na prostor s jedne strane trake – lijevo ako podržavaju izjavu, a desno ako se ne slažu. Učenici nekoliko minuta razmjenjuju svoja gledišta i ideje.

Zatim nastavnik poziva učenike da razmijene svoja gledišta. Pritom treba voditi računa o nekoliko pravila:

1. Dvije strane naizmjenično iznose svoje argumente.
2. Govornici se ne smiju prekidati.
3. Govornici imaju na raspolaganju 30 sekundi za iznošenje svog mišljenja.

Učenici potom razmjenjuju argumente, što djeluje kao rasprava. Nakon pet minuta ili prije, ako jednoj strani ponestane ideja, nastavnik zaustavlja raspravu i traži da se učenici vrate na svoja mjesta – stolice stoje u obliku pravougaonika radi lakše komunikacije.

2. Uvod u zadatak

2.1 Zbog čega je vođenje rasprave važno za učešće u demokratiji?

Nastavnik podsjeća na prethodnu aktivnost – radilo se o raspravi. U vrlo kratkom vremenu učenici su razmijenili mnogo ideja i argumenata. Učenici sada mogu da komentarišu stečeno iskustvo.

Nastavnik objašnjava učenicima važnost razvijanja debatnih vještina, budući da se mnoge rasprave u demokratskom okruženju odvijaju na taj način. Građani uživaju ljudska prava slobodnog mišljenja i izražavanja, ali potrebne su im vještine vođenja rasprave da bi ih ostvarili.

Nastavnik provjerava da li učenici razumiju i prihvataju tu definiciju zadatka za uvježbavanje.

2.2 Pojašnjenje: koja tema je prikladna za vođenje rasprave?

Nastavnik podsjeća na temu – učenici su pokazali da se radi o dobroj temi za raspravu. Šta neku temu čini dobrom za raspravu?

Nastavnik sluša ideje i sugestije učenika i ukratko ih zapisuje na tablu ili *flip chart*. Za očekivati je da će se one uglavnom poklapati s pet kriterijuma (3a-3e) sa radnog lista za učenike 8.1.

Nastavnik objašnjava kako će sljedeća rasprava biti zanimljivija i učenici će biti uspješniji ako sami izaberu temu rasprave. Dakle, imaju mogućnost da za sljedeću lekciju, za tri sedmice, izaberu temu. Do tada bi trebalo da daju predloge. Učenici će na sljedećem času izvršiti izbor.

Nastavnik dijeli radni list za učenike 8.1 i skreće pažnja na kriterijume koje su učenici predložili i traži da ih uporede s kriterijumima pod 3a-3e na radnom listu. Ako se učenici i nastavnik slože da treba izmijeniti popis kriterijuma, to će i učiniti.

2.3 Uputstva: skupljanje ideja na *flip chart*-u

Nastavnik odlazi do papira sa *flip chart*-a na zidu i traži da učenici pročitaju radni list 8.1 dok on istovremeno crta sljedeću tabelu:

Koja je tema dobra za raspravu?			
Svakodnevni ili školski život	Društvena ili kulturna pitanja	Politička pitanja	Ostala pitanja

Kada učenici budu pročitali radni materijal, nastavnik ih upućuje na *flip chart*. Tema o kojoj su učenici raspravljali na početku lekcije političke je prirode – kako bi obrazovanje u našoj zemlji trebalo biti organizovano? Ostale teme takođe su zanimljive:

- Političke teme;
- Društvene teme;
- Teme iz školskog i svakodnevnog života;
- Ostale teme – sve ostale ideje.

Učenici se mogu pozvati na lično iskustvo, ili na ono što znaju iz aktuelnog političkog života, ili pak mogu potražiti druge informacije.

U tom bi trenutku učenici trebalo da raspolazu nekim primjerima. Nastavnik ih podstiče da izlože svoje ideje. Ako se to pokaže preteškim, nastavnik može da pomogne sljedećim primjerima:

- *Svakodnevni ili školski život*: „Automobili donose više štete nego koristi.“
- *Društvene ili kulturne teme*: „Televizija igra pozitivnu ulogu u društvu.“ (Ili: internet, mobilni telefoni, itd.)
- *Političke teme*: „Žene bi trebalo da uživaju isti tretman kao muškarci.“

2.4 Uputstva: pridržavanje roka

Na kraju nastavnik objašnjava zašto postoji rok. Kako bi svi mogli pročitati materijale, zadan je rok – pet školskih dana prije početka prve lekcije. Učenici moraju znati da će oni birati temu, ali da unaprijed treba da pročitaju materijale. U protivnom se ne može održati demokratsko glasanje, a to mora biti organizovano efikasno i u okviru raspoloživog vremena za lekciju. Tokom obrade lekcije neće biti vremena za čitanje materijala.

Nastavnik daje učenicima uputstva o tome gdje da spremne bilješke i materijale.

Na kraju nastavnik naglašava da je važno da učenici odluče o kojoj će temi raspravljati.

3. Rad u parovima

Učenici formiraju parove i rade sami, slijedeći uputstva koje su dobili tokom lekcije i iz nastavnog materijala. Sami utvrđuju domaći zadatak.